

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Палагнюк Ю. В.

Політика європейської інтеграції

Методичні рекомендації

Випуск 335

Миколаїв – 2021

УДК 327.39(076)

П 14

Рекомендовано до друку вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили (витяг з протоколу № 3 від 14 березня 2021).

Рецензенти:

Лопушинський І. П. – доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету.

П 14

Палагнюк Ю. В. Політика європейської інтеграції : методичні рекомендації / Ю. В. Палагнюк. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 36 с. – (Методична серія ; вип. 335).

Методичні рекомендації містять програму дисципліни, плани лекцій та семінарських занять, завдання для самостійної роботи студентів і завдання підготовки до екзамену, тестові питання для проміжного контролю знань та список рекомендованої літератури. Призначено для студентів освітньо-професійної програми підготовки магістра за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» та для всіх, хто цікавиться питаннями європейської інтеграції.

УДК 327.39(076)

ISSN 1811-492X

© Палагнюк Ю. В., 2021

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2021

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Опис навчальної дисципліни	5
Мета та завдання навчальної дисципліни.....	6
Програма навчальної дисципліни	8
Зміст навчальної дисципліни	9
Завдання для самостійної роботи	12
Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання...	21
Підсумковий контроль. Питання до іспиту	24
Рекомендована література	27

ВСТУП

Вивчення навчальної дисципліни «Політика європейської інтеграції» впроваджено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за напрямом підготовки 281 «Публічне управління та адміністрування».

Європейська інтеграція України визначена нормами Закону України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики», в якому в Статті 11 встановлено, що однією з основних засад зовнішньої політики є забезпечення інтеграції України в європейській політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в ЄС. Події Євромайдану та Революції Гідності зумовили підписання у 2014 р. нової посиленої Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Наразі необхідним і важливим є її успішна імплементація в сучасних складних для нашої держави економічних та безпекових умовах задля отримання повноправного членства України в ЄС у майбутньому. Тому у зв'язку з інтеграцією України до світового політичного і соціального простору, реалізацією Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, адаптацією національного права до правого доробку ЄС, впровадженням європейських соціальних стандартів особливої актуальності набуває вивчення і порівняння особливостей розвитку та розширень Європейського Союзу, його зовнішньої та внутрішньої політики, сучасного стану та перспектив відносин Україна – ЄС. Це обумовлює важливе значення вивчення дисципліни «Політика європейської інтеграції».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність знань, що охоплюють процеси, які відбуваються в суспільстві, політичні закономірності, теорії європейської інтеграції, принципи формування і функціонування влади в ЄС, розширення Європейського Союзу.

Міждисциплінарні зв'язки: до вивчення навчальної дисципліни «Політика європейської інтеграції» студент приступає, прослухавши навчальні дисципліни: «Вступ до спеціальності», «Право у публічному управлінні», «Публічна служба» тощо.

Програма навчальної дисципліни має один модуль: «Політика європейської інтеграції».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Політика європейської інтеграції	
Галузь знань	28 Публічне управління та адміністрування	
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування	
Спеціалізація (якщо є)	–	
Освітня програма	–	
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)	
Статус дисципліни	нормативна	
Курс навчання	6	
Навчальний рік	2021–2022	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	11	
Загальна кількість кредитів ЄКТС / годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: <ul style="list-style-type: none"> • лекції • семінарські заняття (практичні, лабораторні, підгрупові) • годин самостійної роботи студентів 	Денна форма	
	18 год лекцій	
	12 год семінарські заняття	
	60 год самостійної роботи студентів	
Відсоток аудиторного навантаження	33 %	
Мова викладання	українська	
Форма підсумкового контролю	іспит	

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни полягає у формуванні знань про особливості сучасних інтеграційних процесів на прикладі найбільш значного та успішного інтеграційного досвіду, що реалізується країнами-членами ЄС, опанування студентами систематизованими науковими знаннями про європейську інтеграцію, розвиток творчого політичного мислення, здатності самостійно аналізувати політичні явища і процеси, що пов'язані з європейською інтеграцією України, а на їх основі – вмінь, з метою впровадження їх у професійну діяльність державних службовців для створення умов інтеграції України до ЄС.

Основні завдання дисципліни:

- знати, розуміти та аналізувати основні аспекти сучасних євроінтеграційних процесів;
- здобути вміння прогнозувати наслідки політичних рішень з точки зору розширень ЄС та його результатів;
- бути здатними розробляти управлінські рішення із застосуванням досвіду європейської інтеграції інших країн для України та на цій основі забезпечувати реалізацію завдань і функцій держави на державній службі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти у результаті вивчення навчальної дисципліни повинні:

знати:

на понятійному рівні – основні теорії, політичні школи та концепції щодо європейської інтеграції;

на фундаментальному рівні – сутність європейської інтеграції, економічних, політичних відносин і процесів у ЄС, значення вступу нових країн до ЄС;

на практично-творчому рівні – знати політичні, економічні та правові засади європейської інтеграції, умови й шляхи розширень ЄС та вступу до нього нових членів.

вміти:

на репродуктивному рівні – правильно оцінювати сутність та зміст інтеграційних процесів в Європі; орієнтуватись у політико-правових нормах відносин України та ЄС, внутрішньої та зовнішньої політики держави у зв'язку з курсом на європейську інтеграцію;

на евристичному (алгоритмічному) рівні – визначати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політичного знання

щодо європейської інтеграції, їх роль і функції у підготовці політичних рішень в ЄС та у країнах-кандидатах на вступ до ЄС;

на творчому рівні – володіти навичками політичного прогнозування, вміти застосувати політичні знання щодо європейської інтеграції у свої професійній та громадській діяльності.

Програмні компетенції

Загальні компетентності (ЗК)

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
2. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером.
3. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.
4. Здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність).
5. Здатність до усного і письмового професійного спілкування іноземною мовою.
6. Здатність фахово аналізувати інформацію, оцінювати повноту та можливості її використання.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

1. Здатність представляти органи публічного управління та налагоджувати ефективні комунікації.
2. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.
3. Здатність самостійно готувати нормативно-правові акти, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді.
4. Здатність надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.
5. Здатність забезпечувати належний рівень якості управлінських продуктів, послуг чи процесів.
6. Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.
7. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку систем на загальнодержавному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.
8. Здатність вести дослідницьку діяльність, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, вибір способу й методів дослідження, а також оцінку його якості.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма

№	Теми	Лекції	Практичні (семинарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
МОДУЛЬ 1. Політика європейської інтеграції				
1.	Вступ до політики європейської інтеграції	2	–	7
2.	Характеристика основних етапів європейської інтеграції	2	2	7
3.	Виклики розширення ЄС у XX столітті	2	2	6
4.	Виклики розширення ЄС у XXI столітті	2	2	6
5.	Україна та політика європейської інтеграції	2	–	6
6.	Угода про асоціацію між Україною та ЄС	2	2	7
7.	Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС			7
8.	Зовнішня політика ЄС та інтеграція	2	2	7
9.	Сучасні виклики європейської інтеграції	2	2	7
Всього за курсом		18	12	60

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. Політика європейської інтеграції

ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Лекція 1. Вступ до політики європейської інтеграції

Інтеграція. Форми інтеграції. Причини європейської інтеграції. Теорії інтеграції в міжнародних справах. Науково-дослідні центри європейської інтеграції в Україні.

Лекція 2. Характеристика основних етапів європейської інтеграції

Перший етап – початок співпраці. Батьки-засновники європейської інтеграції. План Шумана. Договір про вугілля та сталь. Римський договір – створення Європейського економічного співтовариства («спільний ринок»). Другий етап – період економічного зростання. Спільна сільськогосподарська політика. Зняття митних зборів. Перші розширення. Третій етап – падіння Берлінської стіни. Договір про Європейський Союз. Створення єдиного ринку. Четверте розширення. Шенгенська угода. Договір Амстердама. Ніццький договір. Четвертий етап – подальше розширення ЄС. Єдиний валютний союз. П'яте розширення ЄС. Конституційний договір. Шосте розширення. Членство Хорватії в ЄС – сьоме розширення. Лісабонський договір.

Лекція 3. Виклики розширення ЄС у ХХ столітті

Порядок вступу до ЄС: етапи та основні аспекти. Перше розширення Європи: Великобританія проти Франції. Роль Великобританії у процесі євроінтеграції. Друге та третє розширення: політичне чи економічне рішення? Різні результати інтеграції для нових країн-членів: порівняльна перспектива. Четверте розширення.

Лекція 4. Виклики розширення ЄС у ХХІ столітті

Падіння Берлінської стіни – нова карта Європи. Програми PHARE і TACIS для країн Центральної та Східної Європи та колишніх республік СРСР: особливості та відмінності. Копенгагенські критерії членства в ЄС. Процес переговорів між ЄС та країнами-кандидатами: політичні, економічні та правові питання. Ніццький договір. П'яте та шосте розширення: виклики, результати та перспективи. Хорватія – останнє розширення ЄС.

Лекція 5. Україна та політика європейської інтеграції

Відносини між ЄС та СРСР під час «Холодної війни». Договір 1989 р. між ЄС та СРСР. Україна в програмі TACIS. Договір про співро-

бітництво та партнерство (1994 р.): економічні та торговельні аспекти. Україна як держава з ринковою економікою. Переговори про вступ України до СОТ: позиція ЄС. Вектор європейської інтеграції України та концепція зовнішньої політики та національної безпеки України.

Лекція 6. Угода про асоціацію між Україною та ЄС

Переговори про Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. «Євромайдан» та Революція гідності. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та її ратифікація.

Лекція 7. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

Глибока і всеосяжна зона вільної торгівлі між сторонами. Лібералізація візового режиму між Україною та ЄС. Політичні перспективи асоціації.

Лекція 8. Зовнішня політика ЄС та інтеграція

Європейська політика сусідства. Східне партнерство. Спільна політика безпеки та оборони ЄС. Війна в частині Східної України та позиція ЄС. Перспективи подальшого розширення ЄС. Країни-кандидати та потенційні країни.

Лекція 9. Сучасні виклики європейської інтеграції

Проблема легітимності Європейського Союзу. Дискусія з проблеми демократичного дефіциту в ЄС. Криза ратифікації договорів ЄС. Проблема євробюрократії. Результати фінансово-економічної кризи 2009 року для ЄС. Міграційна криза в ЄС. Brexit.

ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар 1. Основні етапи європейської інтеграції

1. Причини європейської інтеграції. Європа після Другої світової війни.
2. Перший етап – початок співпраці.
3. Другий етап – період економічного зростання.
4. Третій етап – падіння Берлінської стіни. Договір про Європейський Союз.
5. Четвертий етап – подальше розширення ЄС. Єдиний валютний союз.

Семінар 2. Чотири розширення ЄС у ХХ столітті

1. Перше розширення Європи: Великобританія проти Франції. Роль Великобританії у процесі євроінтеграції.
2. Друге і третє розширення.

3. Четверте розширення.
4. Різні результати інтеграції для нових країн-членів: порівняльна перспектива.

Семінар 3. Три розширення ЄС у XXI столітті

1. Падіння Берлінської стіни – нова карта Європи. Програми PHARE для Центральної та Східної Європи.
2. Копенгагенські критерії членства в ЄС. Процес переговорів між ЄС та країнами-кандидатами: політичні, економічні та правові питання.
3. П'яте та шосте розширення: виклики, результати та перспективи.
4. Хорватія – останнє розширення ЄС.

Семінар 4. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: від переговорів до імплементації

1. Переговори про Угоду про асоціацію між Україною та ЄС.
2. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та її ратифікація.
3. Глибока і всеосяжна зона вільної торгівлі між сторонами.
4. Лібералізація візового режиму між Україною та ЄС.

Семінар 5. Зовнішня політика ЄС та перспективи подальшого розширення

1. Європейська політика сусідства.
2. Східне партнерство та Україна.
3. Спільна політика безпеки та оборони ЄС.
4. Перспективи подальшого розширення ЄС. Країни-кандидати та потенційні країни.

Семінар 6. Дискусія про сучасні виклики європейської інтеграції

1. Проблема демократичного дефіциту в ЄС та євробюрократії.
2. Результати фінансово-економічної кризи 2009 року для ЄС.
3. Міграційна криза в ЄС.
4. Brexit.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Під час вивчення дисципліни студенти отримають бали за такі види робіт:

1. Відповіді на семінарських заняттях.
2. Виконання самостійних робіт: аналітична робота та тести.
 1. **Відповіді на семінарах.** Всього для студентів денної форми навчальним планом передбачено 12 годин семінарських занять. Відповідь на кожному семінарі оцінюється максимум в 5 балів, в результаті, працюючи плідно протягом семестру, студент має змогу отримати 30 балів.
 2. **Виконання самостійних робіт до модуля.** Студентам пропонується виконати:
 - а) одну аналітичну роботу за власним вибором теми (20 балів);
 - б) пройти тест до однієї з тем дисципліни (10 питань*1 бал кожне = 10 балів).

1. Питання для виконання аналітичної роботи:

1. Перше розширення Європи: висновки для України.
2. Друге і третє розширення ЄС: спільне і відмінне.
3. Друге розширення ЄС: висновки для України.
4. Третє розширення ЄС висновки для України.
5. Четверте розширення ЄС.
6. Значення падіння Берлінської стіни для процесу інтеграції на європейському континенті.
7. Процес переговорів між ЄС та країнами-кандидатами: політичні, економічні та правові питання.
8. П'яте розширення: виклики, результати та перспективи.
9. Шосте розширення: виклики, результати та перспективи.
10. Хорватія – останнє розширення ЄС.
11. Політичні та економічні наслідки запровадження єдиної європейської валюти.
12. Адаптація законодавства України до норм законодавства ЄС.
13. Співробітництво України та ЄС у галузі освіти та науки.
14. Співробітництво України та ЄС у торговельній сфері.
15. Співробітництво України та ЄС в енергетичній галузі.
16. Прийняття Шенгенської угоди та наслідки для Європи та України.

17. Співробітництво України та ЄС у сфері забезпечення основних прав і свобод людини та громадянина.

18. Причини та наслідки прийняття Лісабонської угоди для європейської інтеграції.

19. Європейська політика сусідства та її роль для євроінтеграції України.

20. Східне партнерство та її роль для євроінтеграції України.

21. Перспективи подальшого розширення ЄС: країни-кандидати та потенційні країни.

22. Результати фінансово-економічної кризи 2009 року для ЄС.

23. Міграційна криза в ЄС.

24. Вexit та його наслідки для ЄС.

25. Вступ (країни) до ЄС у XXI столітті: кейс-стаді й уроки для України. (Польща, Угорщина, Литва, Чехія, Словаччина, Естонія, Латвія, Румунія, Болгарія, Кіпр, Мальта – обрати одну країну).

Кожне індивідуальне завдання оцінюється за такими критеріями:

- самостійність виконання;
- якість оформлення.

Таким чином, максимальна кількість балів для студентів денної форми навчання – 18 балів за одне індивідуальне завдання.

Кожен студент обирає тему (теми в групі не повторюються).

Критерії написання й оцінки:

Обсяг: 10–12 сторінок, шрифт – 14, інтервал – 1,5; Times New Roman.

Структура: титульний аркуш, зміст, вступ, розділи, висновок, список використаних джерел (використати не менше 5 наукових джерел, у тому числі наукові статті, монографії), результат перевірки на антиплагіат.

Критерії оцінки: виконання технічних вимог, наукові джерела і посилання, авторські судження і оцінки, відсутність плагіату.

Приклади тестових завдань

Тестові завдання до лекції 2

1. Вперше ідею створення «Сполучених Штатів Європи» висловив:
 - А) Жан Моне;
 - Б) Роберт Шуман;
 - В) Вінстон Черчилль;
 - Г) Конрад Аденауер.

2. «План Шумана» передбачав:
 - А) утворення Європейського Об'єднання вугілля та сталі на основі зближення Франції та Німеччини;
 - Б) остаточне об'єднання Європи в сфері економіки та торгівлі;
 - В) створення єдиної армії серед усіх країн-учасників Ради Європи;
 - Г) утворення Європейського соціального фонду.
3. Договором про утворення Європейського Союзу є:
 - А) Єдиний Європейський Акт;
 - Б) Маастрихтський договір;
 - В) Амстердамський договір;
 - Г) Римський договір.
4. Негативні наслідки фінансово-економічної кризи 2008 р. змусили країни ЄС:
 - А) брати борг у США;
 - Б) здійснити масштабні антикризові заходи;
 - В) здійснити перерозподіл фінансів ЄС серед країн;
 - Г) деякі країни вийти з ЄС.
5. Спільна для більшості країн ЄС валюта – євро – була введена в готівковий обіг у:
 - А) 1999 році;
 - Б) 2002 році;
 - В) 2004 році;
 - Г) 2010 році.
6. Назвіть шість країн-засновниць ЄС:
 - А) Франція, Італія, Німеччина, Ірландія, Бельгія, Люксембург;
 - Б) Італія, Франція, Німеччина, Бельгія, Нідерланди, Люксембург;
 - В) Німеччина, Франція, Італія, Великобританія, Бельгія, Нідерланди;
 - Г) Ірландія, Великобританія, Франція, Італія, Данія, Бельгія.
7. Формування концепції єдиного внутрішнього ринку, яка базується на 4-х свободах (вільний рух товарів, вільний рух осіб, вільний рух капіталу, вільний рух послуг), було проголошено у:
 - А) Паризькому договорі;
 - Б) Лісабонському договорі;
 - В) Римських договорах;
 - Г) Єдиному Європейському Акті.

8. Визначте найбільш важливу причину європейської інтеграції:
- А) необхідність протидії цілковитому домінуванню США у світовому господарстві;
 - Б) потреба взаємного порозуміння між країнами, зокрема між Німеччиною та Францією;
 - В) потреба миру та безпеки, сподівання на економічний розвиток та добробут;
 - Г) усі варіанти правильні.
9. Яку європейську розрахункову одиницю було створено у 1978 році?
- А) євро;
 - Б) екю;
 - В) долар;
 - Г) марка.
10. Угода про створення Європейського економічного співтовариства не передбачала:
- А) формування митного союзу, що передбачав вільне пересування товарів, робочої сили, капіталу;
 - Б) сприяння розвитку міцної єдиної індустрії з метою збільшення європейського енергетичного потенціалу;
 - В) спільну політику в галузі сільського господарства та транспорту;
 - Г) спільну торгову політику щодо третіх країн та впровадження єдиних зовнішніх тарифів.

Тестові завдання до лекції 3

1. Які країни відносяться до першого розширення ЄС?
- А) Франція, ФНР та Великобританія;
 - Б) Нідерланди, Швеція, Угорщина;
 - В) Польща, Італія, Іспанія;
 - Г) Великобританія, Данія та Ірландія.
2. Якій країні довелося 15 років чекати вступу до Європейського Союзу через проблеми у переговорному процесі?
- А) Німеччині;
 - Б) Австрії;
 - В) Великобританії;
 - Г) Франції.

3. Друге розширення ЄС відбулося у:
 - А) 1967 році;
 - Б) 1981 році;
 - В) 1997 році;
 - Г) 1987 році.
4. Головна перешкода на шляху вступу Греції, Іспанії та Португалії до Європейських Співтовариств до 1980-х рр. полягала у:
 - А) відсутності угоди про асоціацію з ЄС;
 - Б) недемократичних режимах у цих країнах;
 - В) низькому рівні соціально-економічного розвитку;
 - Г) відсутності підтримки серед населення європейської інтеграції.
5. Скільки країн вступили до Європейських Співтовариств під час його третього розширення?
 - А) 3;
 - Б) 5;
 - В) 2;
 - Г) 1.
6. Яка країна вела повторні переговори про вступ до ЄС одночасно з Австрією, Швецією та Фінляндією?
 - А) Італія;
 - Б) Норвегія;
 - В) Данія;
 - Г) Португалія.
7. Які країни вступили до ЄС під час четвертого розширення?
 - А) Іспанія, Швеція, Португалія;
 - Б) Австрія, Греція, Франція;
 - В) Австрія, Фінляндія, Швеція;
 - Г) Ірландія, Росія, Фінляндія.
8. У 1980-х роках Гренландія:
 - А) увійшла до складу ЄС;
 - Б) стала самоврядною державою;
 - В) вийшла зі складу ЄС;
 - Г) позбулася автономного статусу у Данії.
9. Після Греції до ЄС приєднались:
 - А) у 1985 році Іспанія та Австрія;
 - Б) у 1986 році Португалія та Іспанія;
 - В) у 1986 році Португалія та Швеція;
 - Г) у 1987 році Швеція та Австрія.

10. Скільки разів Франція накладала вето на вступ Великобританії до ЄС?
- А) 0;
 - Б) 1;
 - В) 2;
 - Г) 3.

Тестові завдання до лекції 4

1. В якому році запроваджена програма ЄС PHARE?
 - А) 1865 р.;
 - Б) 1952 р.;
 - В) 1989 р.;
 - Г) 2006 р.
2. В якому році були схвалені Копенгагенські критерії членства в ЄС?
 - А) 1999 р.;
 - Б) 1989 р.;
 - В) 1978 р.;
 - Г) 1993 р.
3. В якому році до Європейського Союзу приєдналися Болгарія та Румунія?
 - А) 2015 р.;
 - Б) 1998 р.;
 - В) 2012 р.;
 - Г) 2007 р.
4. Найбільше розширення з моменту початку інтеграційного процесу ЄС відбулось у:
 - А) 1999 році;
 - Б) 2001 році;
 - В) 2002 році;
 - Г) 2004 році.
5. Під час п'ятого розширення до ЄС не приєдналась:
 - А) Чехія;
 - Б) Угорщина;
 - В) Грузія;
 - Г) Естонія.

6. Копенгагенські критерії включають виконання низки вимог за такими критеріями:
 - А) центральноевропейський, східноевропейський, західноевропейський;
 - Б) політичний, економічний, «членський»;
 - В) критерії врядування, які притаманні СаП;
 - Г) соціальний, економічний.
7. Яку програму для підтримки сталого розвитку сільського господарства та сільських районів у державах-кандидатах на вступ до ЄС з регіону Центральної та Східної Європи запропонував ЄС?
 - А) SAPARD;
 - Б) NATO;
 - В) PHARE;
 - Г) ЕЕС.
8. До Європейського Союзу у 2013 році приєдналася:
 - А) Швейцарія;
 - Б) Хорватія;
 - В) Боснія та Герцеговина;
 - Г) Італія.
9. Коли було зруйновано Берлінську стіну, що ознаменувало об'єднання Німеччини та у майбутньому – подальшу інтеграцію в Європі?
 - А) у 1988 р.;
 - Б) у 1989 р.;
 - В) у 1990 р.;
 - Г) у 1991 р.
10. Скільки офіційних мов у ЄС?
 - А) 5;
 - Б) 15;
 - В) 27;
 - Г) 24.

Тестові завдання до лекції 6

1. Який документ був правовою основою відносин між Україною та ЄС до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС?
 - А) Угода про партнерство та співробітництво;
 - Б) Угода про реадмісію осіб;
 - В) Конституція України;
 - Г) «Східне партнерство».

2. Коли почались переговори про укладання Угоди між Україною та ЄС?
 - А) у 2004 році;
 - Б) у 2007 році;
 - В) у 2009 році;
 - Г) у 2011 році.
3. Що призвело до виникнення Євромайдану у 2013 році в Україні?
 - А) підписання Угоди про асоціацію з ЄС;
 - Б) зміна політичного керівництва в Україні;
 - В) відмова керівництва України від підписання Угоди про асоціацію з ЄС;
 - Г) переговори України з ЄС.
4. Де відбулася церемонія підписання політичної частини Угоди між Україною та ЄС?
 - А) у Мінську;
 - Б) у Брюсселі;
 - В) у Києві;
 - Г) в Парижі.
5. Угоду Про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з Атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифіковано Європейським Парламентом синхронно з Верховною Радою України:
 - А) 24 серпня 2010 року;
 - Б) 16 жовтня 2017 року;
 - В) 16 квітня 2014 року;
 - Г) 16 вересня 2014 року.
6. Яка країна ЄС довго не ратифікувала Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, що призвело до затягування ратифікаційного процесу?
 - А) Румунія;
 - Б) Франція;
 - В) Литва;
 - Г) Нідерланди.
7. Найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним Європейським Союзом, є:
 - А) Угода про асоціацію між Україною та ЄС;
 - Б) Угода про забезпечення та підтримки України зі сторони ЄС;
 - В) Програма «Партнерство заради миру»;
 - Г) Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», програми економічного і соціального розвитку.

8. Коли Угода про асоціацію між Україною та ЄС набрала чинності в повному обсязі після завершення її ратифікації:
- А) 1 жовтня 2016 року;
 - Б) 1 жовтня 2014 року;
 - В) 1 вересня 2017 року;
 - Г) 1 лютого 2017 року.
9. Лібералізація ЄС візового режиму для України має на меті:
- А) надання українським громадянам можливості здійснювати без віз короткострокові (до 90 днів) поїздки до держав-членів ЄС, сторін Шенгенської Угоди;
 - Б) надання українським громадянам можливості здійснювати без віз короткострокові (до 30 днів) поїздки до держав-членів ЄС;
 - В) надання українським громадянам можливості здійснювати без віз довгострокові (до 200 днів) поїздки до держав-членів ЄС;
 - Г) надання українським громадянам можливості здійснювати без віз довгострокові (до 365 днів) поїздки до держав-членів ЄС.
10. Офіційно рішення про лібералізацію візового режиму між Україною та ЄС було оприлюднено:
- А) 16 вересня 2016 року;
 - Б) 28 лютого 2017 року;
 - В) 17 травня 2017 року;
 - Г) 22 вересня 2017 року.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

(денна форма навчання)

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1.	Семінарські заняття	6 семінарських занять. Максимальна кількість балів на семінарі – 5 б. (*6 семінарів)	30
2.	Аналітична робота	Розкриття теми, висловлення своїх думок, дотримання технічних вимог	20
3.	Пройти тест до однієї з тем дисципліни	10 питань*1 бал кожне питання	10
4.	Екзамен	Повнота відповідей на питання (у білеті 3 питання: 10, 15 і 15 балів максимально)	40
Всього			100

Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід у його організації.

Оцінюватися може виконання студентами будь-яких навчальних завдань, під час роботи над якими студенти демонструють власне мислення: розгорнуті і стислі усні відповіді, письмові роботи, доповіді, реферати, виступи в дискусіях тощо.

При цьому враховується:

- розуміння студентами взаємозв'язків між соціальними умовами та соціальними подіями, уміння порівнювати, пояснювати, аналізувати та критично оцінювати факти;
- самостійність мислення;
- використання різних джерел знань, з розумінням їх особливостей (нормативно-законодавчі, дослідницькі, статистичні, довідникові тощо), умінням їх характеризувати і оцінювати;
- правильність і достатність добору фактів для розв'язування поставлених викладачем завдань;
- чіткість і завершеність викладу;
- мовленнєва грамотність.

Критерії оцінювання

Опитування на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 5 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 5 балів ставиться у випадку, коли:

- студент вільно володіє визначеними програмою знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- грамотне мовлення.

Оцінка 4 бали ставиться відповідно до попередніх вимог, але:

- студент має незначні ускладнення під час використання визначених програмою знань і умінь;
- у результаті добору фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації трапляються окремі неточності;
- мовлення грамотне.

Оцінка 2–3 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мовлення спрощене.

Оцінка 0–1 бал ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Критерії оцінювання аналітичної роботи

Аналітична робота повинна бути завантажена у систему Moodle до іспиту.

Критеріями оцінювання аналітичної роботи виступають:

- авторські судження і оцінки, вміння порівнювати, пояснювати, аналізувати та критично оцінювати факти (50 %);
- розкриття матеріалу згідно з обраною тематикою (20 %);

- використання різних джерел знань, з розумінням їх особливостей (нормативно-законодавчі, дослідницькі, статистичні, довідникові тощо), умінням їх характеризувати і оцінювати (10 %);
- чіткість і завершеність викладу, структурованість роботи (10 %);
- мовленнєва грамотність і відсутність плагіату (10 %).

Критерії оцінювання виконання тестових завдань

Правильна відповідь на 1 тестове завдання = 1 бал *10 питань тесту = 10 балів.

Система оцінювання роботи студентів

Уся робота студента за період вивчення курсу оцінюється у 100 балів максимум. Сума 90 балів і вище оцінюється оцінкою «відмінно», 75–89 – «добре», 60–74 – «задовільно». Загальна кількість балів визначається за формулою: $100 = 60 + 40$ (іспит). До заліку студент має змогу набрати 60 максимальних балів. Студент здає індивідуальні завдання на перевірку відповідно до планових термінів їх виконання. Максимальна сума в 60 балів може бути зарахована до загальної суми балів тільки за умов успішного складання іспиту.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового контролю є екзамен, який проводиться в усній формі. Робота студентів оцінюється за підсумками виконання основних видів завдань. Якщо студент не відвідував курс лекцій, семінарські заняття і не виконав контрольні завдання, а, отже, не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання екзамену.

Питання до іспиту з дисципліни

1. Поняття інтеграції та її види.
2. Основні теорії європейської інтеграції.
3. Причини європейської інтеграції. Європа після Другої світової війни.
4. Перший етап європейської інтеграції – початок співпраці.
5. Другий етап європейської інтеграції – період економічного зростання.
6. Третій етап європейської інтеграції – падіння Берлінської стіни.
7. Четвертий етап європейської інтеграції – подальше розширення ЄС у 1990-х рр.
8. Єдиний валютний союз.
9. Перше розширення Європи: Великобританія проти Франції. Роль Великобританії у процесі євроінтеграції.
10. Друге і третє розширення ЄС.
11. Четверте розширення ЄС.
12. Різні результати інтеграції для нових країн-членів у 20 столітті: порівняльна характеристика.
13. Падіння Берлінської стіни – нова карта Європи. Програми PHARE для Центральної та Східної Європи.
14. Копенгагенські критерії членства в ЄС. Процес переговорів між ЄС та країнами-кандидатами: політичні, економічні та правові питання.
15. П'яте та шосте розширення: виклики, результати та перспективи.
16. Хорватія – останнє розширення ЄС.
17. Україна в програмі TACIS.
18. ЄС та країни Центральної та Східної Європи. Програми PHARE і TACIS.
19. Характеристика етапів розширення ЄС.
20. Умови прийому та процедура набуття членства в ЄС.
21. Вступ до ЄС країн Центрально-Східної Європи.
22. Необхідність інституційної реформи у зв'язку із розширенням на схід.

23. Лісабонська угода: причини прийняття та зміст.
24. Прийняття Конституції як спроба удосконалити інституційну систему ЄС.
25. Політичні та економічні наслідки запровадження єдиної європейської валюти.
26. Основні механізми співробітництва України та ЄС.
27. Договір про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС (1994 р.). Сфери співпраці.
28. Вектор європейської інтеграції України та концепція зовнішньої політики та національної безпеки України.
29. Переговори про Угоду про асоціацію між Україною та ЄС.
30. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та її ратифікація.
31. Глибока і всеосяжна Зона вільної торгівлі між сторонами.
32. Лібералізація візового режиму між Україною та ЄС.
33. Принципи діяльності Європейського Союзу.
34. Європейський Союз: основні етапи формування.
35. Принципи спільного ринку ЄС.
36. Принцип вільного руху товарів у праві ЄС.
37. Принципи вільного руху послуг в ЄС.
38. Принцип вільного руху капіталу в ЄС.
39. Основні етапи формування економічного і валютного союзу.
40. Порядок введення в обіг єдиної валюти євро.
41. Європейське Об'єднання Вугілля та Сталі (ЄОВС).
42. Європейське Економічне Співтовариство (ЄЕС): причини створення, правовий статус. Основні риси Римського договору про заснування ЄЕС 1957 року.
43. Маастрихтський договір про Європейський Союз 1992 року.
44. Принцип верховенства права Європейського Союзу.
45. Принцип субсидіарності у Європейському Союзі.
46. Напрями адаптації законодавства України до норм законодавства ЄС.
47. Охарактеризуйте відносини між Україною та ЄС у 1991–1994 рр.
48. Співробітництво України та ЄС у галузі освіти і науки.
49. Співробітництво України та ЄС у торгівельній сфері.
50. Сильні та слабкі сторони Угоди України про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС.
51. Співробітництво України та ЄС в енергетичній галузі.
52. Прийняття Шенгенської угоди та її наслідки для ЄС.
53. Стан адаптації законодавства України до норм законодавства ЄС.
54. Складові фінансової та технічної допомоги Україні з боку ЄС.

55. Перспективи гуманітарного співробітництва України та ЄС.
56. Складові Стратегії інтеграції України до ЄС.
57. Етапи створення валютного союзу та введення єдиної валюти ЄС.
58. Основні принципи Спільного ринку.
59. Співробітництво України та ЄС в сфері забезпечення основних прав і свобод людини і громадянина.
60. Основні положення Маастрихтського договору щодо співробітництва у сфері внутрішніх справ та юстиції.
61. Розвиток Європейського Союзу в 1970–1991 рр. Сутність Єдиного Європейського Акту.
62. Причини прийняття Лісабонської угоди.
63. Європейська політика сусідства.
64. Східне партнерство та Україна.
65. Спільна політика безпеки та оборони ЄС.
66. Перспективи подальшого розширення ЄС. Країни-кандидати та потенційні країни.
67. Проблема демократичного дефіциту в ЄС та євробюрократії.
68. Результати фінансово-економічної кризи 2009 року для ЄС.
69. Міграційна криза в ЄС.
70. Врехіт та його наслідки для ЄС.

Приклад білета до іспиту

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування

281 Публічне управління та адміністрування

Навчальна дисципліна – **ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

ІСПИТОВИЙ БІЛЕТ

1. Поняття інтеграції та її види.
2. Умови прийому та процедура набуття членства в ЄС.
3. Переговори про Угоду про асоціацію між Україною та ЄС.

*Затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки.
Протокол № 1 від «28» серпня 2021 року.*

Завідувач кафедри, професор
Упорядник, проф. кафедри

Ю. В. Палагнюк
Ю. В. Палагнюк

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: історія та засади функціонування : навч. посіб. / за ред. Л. В. Губерського. К. : Знання, 2009. 751 с.
2. Палагнюк Ю. В., Сай Д. В., Сорока С. В. Управління в ЄС та політика європейської інтеграції. Мультимедійний підручник. URL: <https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk/>.
- 2.1. Палагнюк Ю. В. Основні етапи європейської інтеграції. Єдиний економічний та валютний союз.
- 2.2. Палагнюк Ю. В. Чотири розширення ЄС у ХХ столітті.
- 2.3. Палагнюк Ю. В. Три розширення ЄС у ХХІ столітті.
- 2.4. Палагнюк Ю. В. Зовнішня політика ЄС та перспективи подальшого розширення.
- 2.5. Палагнюк Ю. В. Україна та політика європейської інтеграції.
3. Палагнюк Ю. В. Заснування та етапи становлення Європейського Співтовариства. Світова та європейська інтеграція : навч. посіб. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. С. 94–120.
4. Палагнюк Ю. В. Державна євроінтеграційна політика України: теорія, методологія, механізми : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. 392 с.
5. Палагнюк Ю. В. Процес інтеграції на Європейському континенті: теоретичні та історичні аспекти. Демократичне врядування : *Електронне наукове фахове видання Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України*. 2013. Вип. 12. URL: http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik12/fail/Palagnjuk.pdf.
6. Палагнюк Ю. В. Еволюція теоретичних основ європейської інтеграції: державно-управлінський аспект. Публічне адміністрування: теорія і практика : *Електронний збірник наукових праць*. 2013. Вип. 2 (10). URL : <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-02%2810%29/index.html>.
7. Палагнюк Ю. В. Механізми інтеграції держав Центральної та Східної Європи у Європейський Союз. *Державне управління і місцеве самоврядування*. 2013. № 4 (19). Д. : ДРІДУ НАДУ. С. 115–123. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_04\(19\)/15.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_04(19)/15.pdf).
8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони. URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344&cat_id=223223535

Додаткова:

9. Актуальні питання суспільних трансформацій в Україні: безпековий та євроінтеграційний виміри : колект. моногр. / під заг. ред. Ю. В. Палагнюк, С. І. Шкірчака. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. 300 с.

10. Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. *Що змінилося у функціонуванні ЄС?* : тези доп. наук.-практ. конф. : м. Миколаїв, 2 груд. 2019 р. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. URL: <http://eugov.chmnu.edu.ua/>.

11. Муравйов В. І. Вступ до права Європейського Союзу : підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : Київський університет ім. Тараса Шевченка, 2007. 303 с.

12. Палагнюк Ю. В. Створення Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС як реалізація державної політики України на європейську інтеграцію. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки, психології* : зб. наук. пр. Херсонського національного технічного університету. Херсон, 2011. Вип. 1 (4). С. 136–141.

13. Палагнюк Ю. В. Економічні аспекти інтеграції України до ЄС (в рамках дії Угоди про партнерство і співробітництво). *Наукові праці. Серія : Державне управління* : наук.-метод. журнал. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. Вип. 135. Т. 147. С. 22–27.

14. Палагнюк Ю. В. Підготовка угоди про асоціацію між Україною та ЄС: проблеми та перспективи. *Наукові праці. Серія : Державне управління* : наук.-метод. журнал. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. Вип. 145. Т. 157. С. 58–62.

15. Палагнюк Ю. В. Європейська політика сусідства як інструмент співробітництва ЄС з Україною *Наукові праці. Серія : Державне управління* : наук.-метод. журнал. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. Вип. 147. Т. 159. С. 49–53.

16. Палагнюк Ю. В. Поняття «Європейська інтеграція» в державному управлінні. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки, психології* : зб. наук. пр. Херсонського національного технічного університету. Херсон, 2011. Вип. 2 (5). С. 110–115.

17. Палагнюк Ю. В. Європейська інтеграція України як об'єкт вітчизняних наукових досліджень у сфері державного управління. *Наукові праці. Серія : Державне управління* : наук.-метод. журнал. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. Вип. 160. Т. 172. С. 57–62.

18. Палагнюк Ю. В. Формування інституційних механізмів державної євроінтеграційної політики України. *Наукові праці. Серія : Державне управління* : наук.-метод. журнал. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. Вип. 164. Т. 176. С. 31–37.

19. Палагнюк Ю. В. Політика ЄС щодо України на етапі реалізації Україною євроінтеграційної стратегії. *Наукові праці. Серія : Державне управління* : наук.-метод. журнал. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. Вип. 174. Т. 186. С. 18–22.

20. Палагнюк Ю. В. Концептуальні засади та підходи до аналізу державної політики у сфері євроінтеграції. *Наукові праці. Серія : Державне управління* : наук.-метод. журнал. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. Вип. 193. Т. 205. С. 43–48.

21. Палагнюк Ю. В. Механізми формування державної євроінтеграційної політики України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 4. С. 141–146.

22. Палагнюк Ю. В. Основні інструменти розширення Європейського Союзу на Схід. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2013. Вип. 37. С. 189–196.

23. Палагнюк Ю. В. Проблеми розвитку ЄС після фінансово-економічної кризи: уроки для України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 5. С. 167–172.

24. Палагнюк Ю. В. Особливості формування договірно-правового механізму співробітництва України та ЄС. *Наукові праці. Серія : Державне управління* : наук.-метод. журнал. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. Вип. 202. Т. 214. С. 93–97.

25. Палагнюк Ю. В. Механізми залучення громадян до оцінки євроінтеграційної політики: досвід європейських держав для України. *Державне управління: удосконалення та розвиток. Електронне наукове фахове видання*. 2013. № 7. URL : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=740>.

26. Палагнюк Ю. В. Механізми співробітництва між Україною та ЄС відповідно до Угоди про партнерство і співробітництво. *Записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 6. С. 135–141.

27. Палагнюк Ю. В. Трансформація фінансових інструментів співробітництва Європейського Союзу з Україною. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 1. С. 99–105.

28. Палагнюк Ю. В. Державне регулювання аудіовізуальних засобів масової комунікації: європейський досвід та Україна : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. 236 с.

29. Палагнюк Ю. Економічні реформи в Україні під час президентства Л. М. Кравчука (1991–1994). *Наукові праці. Серія : Політичні науки* : наук.-метод. журнал. Т. 122. Вип. 109. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2010. С. 54–59.

30. Палагнюк Ю. В. Державні програми з питань європейської інтеграції України: основні напрямки. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 2. С. 174–179.

31. Палагнюк Ю. В. Зміст та перспективи політики Східного Партнерства як зовнішньополітичної ініціативи ЄС щодо України. *Державне управління і місцеве самоврядування*. 2014 р. № 2 (21). Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2014. С. 13–21.

32. Палагнюк Ю. В. Моніторинг громадської думки щодо європейської інтеграції України як механізм реалізації державної євроінтеграційної політики. *Наукові праці. Серія : Державне управління* : наук.-метод. журнал. Вип. 223. Т. 235. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. С. 76–81.

33. Палагнюк Ю. В. Впровадження безвізового двостороннього режиму між Україною та ЄС як реалізація свободи пересування людей. Ольвійський форум – 2017 : стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі : XI міжнар. наук.-практ. конф. 8–11 черв. 2017 р., м. Миколаїв : тези доп. Впровадження європейських соціальних стандартів в Україні : II Міжнар. наук.-практ. конф. / Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. С. 16–19.

34. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу : Указ Президента України від 11.06.1998 № 615/98. Верховна Рада України. Офіційний вебсайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=615%2F98>.

35. Рудік О. М. Реформи державного управління в країнах-кандидатах та потенційних кандидатах на вступ в ЄС: стан та актуальні проблеми. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 2. С. 49–53.

36. Світова та європейська інтеграція : навч. посіб. / за ред. М. О. Багмета Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. 340 с. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/252/7.pdf>.

37. Угода між Україною та Європейським Союзом про реадмісію осіб від 15 січня 2008 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_851.

38. Угода про партнерство та співробітництво. Повний текст угоди, підписаної між Європейським Союзом та Україною в Люксембурзі 16 червня 1994 року. Делегація Європейської Комісії в Україні. 89 с.

39. Хартия Европейского Союза об основных правах. URL: <http://eulaw.ru/treaties/charter#comment-911>.

АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

1. Bloued B. W. (2008) *The EU and Neighbours: a Geography of Europe in the Modern World*: John Wiley and sons, Inc.

2. Dinan D. (2010) *Ever Closer Union. An Introduction to European Integration*. Fourth edition: Lynne Reinner Pub.

3. English. *European and Euro-Atlantic Integration. A textbook for Civil Servants and Local Government Employees* / Y. Glukhova, D. Say, Y. Palagnyuk, S. Ponomaryov, S. Soroka, A. Soloviova. 3rd ed., updated. Mykolayiv : Petro Mohyla BSSU, 2018. 336 p.

4. *Evropeyska Integratsiya* (2007) / uklad.: M. Yahtenfux, B. Koler-Kox; per. z nim. M. Yakovlev.

5. *European Governance. Policy Making between Politization and Control* (2006) / ed. G.P.E. Walzenbach. Ashgate.

6. Habermas J. (2012) *The Crisis of the European Union. A Response*. Polity Press.

7. Hix S. (2008) *What's Wrong with the European Union and How to Fix It*. 1st Edition: Polity Press.

8. Hix S. and Hoyland B. (2011) *The Political System of the European Union*. Third edition. Palgrave Macmillan.

9. McCormick J. (2011) *European Union Politics*. Palgrave Macmillan.

10. McCormick J. (2011) *Understanding the European Union: A Concise Introduction*. 5th edition: Palgrave Macmillan.

11. Palagnyuk Y. (2011) *European Neighborhood Policy as a Cooperation Instrument between Ukraine and the EU*. *Rocznik Integracji Europejskiej*. № 5.

12. Palagnyuk Y. (2011) *Creation of a Free Trade Area between the EU and Ukraine: Challenges and Perspectives*. *Środkowoeuropejskie Studia Polityczne*. 2011. № 3.

13. Palagnyuk Y. (2012) *State Policy towards European Integration: Theoretical Analysis*. *Środkowoeuropejskie Studia Polityczne*. № 3.

14. Palagnyuk Y. (2013) *Legal Foundations of Cooperation between Ukraine and the European Union*. *Public Policy and Economic Development* : scientific and production journal.

15. Palagnyuk Y. *Forming Public Opinion during Implementation of Public Policy towards European Integration of Ukraine*. *Bezpieczeństwo, Zdrowie i Kultura Fizyczna. Wybrane zagadnienia* / Redakcja naukowa Piotr Lizakowski, Dariusz Skalski, Sławomir Dębski. Volume 4. Pomorska

Szkoła Wyższa : Gdynia – Gdańsk – Starogard Gdański, 2017. P. 45–75. URL: https://zenodo.org/record/846823#.WfLxIdVl_IU.

16. Palagnyuk Y. Financial Instruments of Cooperation between Ukraine and the EU as a Factor of Influence on the Implementation of the European Integration Policy of Ukraine. *Bezpieczeństwo, Zdrowie i Kultura Fizyczna. Wybrane zagadnienia / Redakcja naukowa Piotr Lizakowski, Dariusz Skalski, Sławomir Dębski. Volume 5. Pomorska Szkoła Wyższa : Gdynia – Gdańsk – Starogard Gdański, 2017. P. 72–91. URL: https://zenodo.org/record/1005107#.WfLt7dVl_IU*.

17. *Policy-Making in the European Union (2005) / edited by Helen Wallace, William Wallace and Mark A. Pollack. Fifth edition. Oxford University Press.*

18. Rosamond B. (2000) *Theories of European Integration: Palgrave Macmillan.*

19. Versluis E., van Mendeltje and Stephenson P. (2011) *Analyzing the European Union Policy Process: Palgrave Macmillan.*

20. Günter Walzenbach and Ralf Alleweldt (2021). *Varieties of European Subsidiarity: A Multidisciplinary Approach. Bristol, England, E-International Relations. URL: https://www.e-ir.info/publication/varieties-of-european-subsidiarity-a-multidisciplinary-approach/.*

Електронні ресурси

1. Офіційний сайт ЄС. URL: www.europa.eu.
2. Відкрий Європу. URL: <https://openeurope.in.ua/>.
3. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya>.

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ ПОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

*ПАЛАГНЮК
Юліана Вікторівна*

Політика європейської інтеграції

Методичні рекомендації

Випуск 335

Редактор *А. Бурмус*.
Технічний редактор *О. Петроченко*. Комп'ютерна верстка *Н. Кардаш*.
Друк, фальцювально-палітурні роботи *С. Волинець, О. Мішалкіна*.

Підп. до друку 27.08.2021.
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 2,09. Обл.-вид. арк. 1,45.
Тираж 5 пр. Зам. № 6234.

Видавець і виготовлювач: ЧНУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.2018.